

MRR/KL/1(5)/12/09

Minister Rozwoju Regionalnego

Narodowe Strategiczne Ramy Odniesienia 2007-2013

**Wytyczne w zakresie kwalifikowania wydatków
w ramach Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki**

(ZATWIERDZAM)

**Elżbieta Bieńkowska
Minister Rozwoju
Regionalnego**

Warszawa, 28 grudnia 2009 r.

Spis treści

1	Rozdział 1 – Podstawa prawna	4
1.1	Podrozdział 1 – Akty prawne i dokumenty regulujące kwalifikowalność wydatków w ramach PO KL	4
2	Rozdział 2 – Zakres regulacji.....	6
2.1	Podrozdział 1 – Cel Wytycznych	6
2.2	Podrozdział 2 – Zakres obowiązywania Wytycznych.....	6
2.3	Podrozdział 3 – Słowniczek	6
3	Rozdział 3 – Ogólne zasady kwalifikowania wydatków	8
3.1	Podrozdział 1 – Podstawowe zasady kwalifikowania wydatków	8
3.2	Podrozdział 2 – Okres kwalifikowalności wydatków	11
3.3	Podrozdział 3 – Zasięg terytorialny kwalifikowania wydatków	12
3.4	Podrozdział 4 – Podstawowe zasady konstruowania budżetu projektu	12
3.5	Podrozdział 5 – Ocena kwalifikowalności wydatków	14
3.6	Podrozdział 6 – Kwalifikowalność uczestników projektu.....	15
4	Rozdział 4 – Szczegółowe zasady kwalifikowania wydatków w ramach PO KL.....	16
4.1	Podrozdział 1 – Wydatki niekwalifikowalne	16
4.2	Podrozdział 2 – Koszty bezpośrednio rozliczane ryczałem	17
4.3	Podrozdział 3 – Koszty zarządzania projektem	18
4.4	Podrozdział 4 – Koszty pośrednie	19
4.5	Podrozdział 5 – Wynagrodzenie personelu	22
4.6	Podrozdział 6 – Amortyzacja.....	24
4.7	Podrozdział 7 – Leasing.....	26
4.7.1	<i>Sekcja 1 – Warunki współfinansowania leasingu na rzecz leasingobiorcy.....</i>	<i>26</i>
4.7.2	<i>Sekcja 2 – Koszty niekwalifikowalne leasingu</i>	<i>27</i>
4.8	Podrozdział 8 – Opłaty finansowe i inne.....	27
4.9	Podrozdział 9 – Podatek od towarów i usług (VAT).....	28
4.10	Podrozdział 10 – Wkład niepieniężny.....	28
4.11	Podrozdział 11 – Dodatki lub wynagrodzenia wypłacane przez stronę trzecią	30
4.12	Podrozdział 12 – Zlecenie zadań merytorycznych.....	30
4.13	Podrozdział 13 – Cross-financing.....	31
4.13.1	<i>Sekcja 1 – Wydatki na zakup używanych środków trwałych.....</i>	<i>32</i>
4.13.2	<i>Sekcja 2 – Wydatki na leasing środków trwałych.....</i>	<i>32</i>
5	Rozdział 5 – Przepisy odrębne	34

5.1	Podrozdział 1 – Działania finansowane z Funduszu Pracy.....	34
5.2	Podrozdział 2 – Działania finansowane z PFRON.....	34
5.3	Podrozdział 3 – Pomoc publiczna	34

1 Rozdział 1 – Podstawa prawna

Wytyczne w zakresie kwalifikowania wydatków w ramach Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki, zwanego dalej „PO KL”, zostały opracowane na podstawie art. 26 ust. 1 pkt 6 oraz art. 35 ust. 3 pkt 4a ustawy z dnia 6 grudnia 2006 r. o zasadach prowadzenia polityki rozwoju (Dz. U. z 2009 r. Nr 84, poz. 712 i Nr 157, poz. 1241) oraz pkt 2.3 *Krajowych wytycznych dotyczących kwalifikowania wydatków w ramach funduszy strukturalnych i Funduszu Spójności w okresie programowania 2007-2013*, zwanych dalej „Krajowymi Wytycznymi”.

1.1 Podrozdział 1 – Akty prawne i dokumenty regulujące kwalifikowalność wydatków w ramach PO KL

- 1) Kwestię kwalifikowania wydatków w ramach PO KL regulują następujące akty prawne:
 - a) rozporządzenie Rady (WE) nr 1083/2006 z dnia 11 lipca 2006 r. ustanawiające przepisy ogólne dotyczące Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego oraz Funduszu Spójności i uchylające rozporządzenie (WE) nr 1260/1999 (Dz. Urz. UE L 210 z 31.07.2006, str. 25, z późn. zm.);
 - b) rozporządzenie Komisji (WE) nr 1828/2006 z dnia 8 grudnia 2006 r. ustanawiające szczegółowe zasady wykonywania rozporządzenia Rady (WE) nr 1083/2006 ustanawiającego przepisy ogólne dotyczące Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego oraz Funduszu Spójności oraz rozporządzenia (WE) nr 1080/2006 Parlamentu Europejskiego i Rady w sprawie Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego (Dz. Urz. UE L 371 z 27.12.2006, str. 1, z późn. zm.);
 - c) rozporządzenie (WE) Parlamentu Europejskiego i Rady nr 1081/2006 z dnia 5 lipca 2006 r. w sprawie Europejskiego Funduszu Społecznego i uchylające rozporządzenie (WE) nr 1784/1999 (Dz. Urz. UE L 210 z 31.07.2006, str. 12, z późn. zm.);
 - d) ustawa z dnia 6 grudnia 2006 r. o zasadach prowadzenia polityki rozwoju
- oraz następujące dokumenty:
- e) *Program Operacyjny Kapitał Ludzki*, zaakceptowany przez Radę Ministrów w dniu 7 września 2007 r. i Komisję Europejską w dniu 28 września 2007 r. oraz zmieniony decyzją Komisji Europejskiej z dnia 21 sierpnia 2009 r. nr K(2009) 6607.
 - f) *Szczegółowy opis priorytetów Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki* wydany przez Ministra Rozwoju Regionalnego;
 - g) *System realizacji Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki*;

h) *Krajowe wytyczne dotyczące kwalifikowania wydatków w ramach funduszy strukturalnych i Funduszu Spójności w okresie programowania 2007-2013* wydane przez Ministra Rozwoju Regionalnego.

2 Rozdział 2 – Zakres regulacji

2.1 Podrozdział 1 – Cel Wytycznych

Celem Wytycznych w zakresie kwalifikowania wydatków w ramach Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki, zwanych dalej „Wytycznymi”, jest określenie zasad dotyczących kwalifikowania wydatków w projektach współfinansowanych z Europejskiego Funduszu Społecznego w ramach Priorytetów I – IX PO KL, w tym projektów współpracy ponadnarodowej i projektów innowacyjnych. Zasady kwalifikowania wydatków i kategorie wydatków kwalifikowalnych w ramach Priorytetu X PO KL Pomoc Techniczna zostały określone w *Wytycznych Ministra Rozwoju Regionalnego w zakresie korzystania z pomocy technicznej*.

2.2 Podrozdział 2 – Zakres obowiązywania Wytycznych

- 1) Wytyczne dotyczą wydatków ponoszonych przez Beneficjentów oraz partnerów w projektach realizowanych w ramach PO KL.
- 2) Wytyczne są skierowane do wszystkich podmiotów uczestniczących we wdrażaniu PO KL, w tym do Instytucji Pośredniczących, Instytucji Wdrażających (Instytucji Pośredniczących II stopnia) oraz Beneficjentów i partnerów. Wytyczne są również uwzględniane przez Instytucję Certyfikującą oraz Instytucję Audytową w zakresie ich kompetencji w ramach systemu wdrażania PO KL.
- 3) Instytucja Pośrednicząca oraz Instytucja Wdrażająca (Instytucja Pośrednicząca II stopnia) nie mogą ustanawiać bardziej restrykcyjnych zasad kwalifikowalności wydatków niż określone w Wytycznych.
- 4) Instytucja Zarządzająca może ustanawiać bardziej restrykcyjne zasady kwalifikowalności wydatków niż określone w Wytycznych wyłącznie dla projektów systemowych, których odrębne zasady realizacji zostały wskazane w *Systemie realizacji Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki*.
- 5) Wprowadzenie zmian w Wytycznych podlega trybowi określonemu w art. 35 ust. 7 ustawy z dnia 6 grudnia 2006 r. o zasadach prowadzenia polityki rozwoju.

2.3 Podrozdział 3 – Słowniczek

Użyte w Wytycznych określenia oznaczają:

- 1) Beneficjent – beneficjenta zgodnie z art. 5 pkt 1 ustawy z dnia 6 grudnia 2006 r. o zasadach prowadzenia polityki rozwoju, z uwzględnieniem postanowień *Szczegółowego opisu Priorytetów PO KL*;

- 2) *cross-financing* – zasadę elastycznego finansowania projektów w ramach programu operacyjnego umożliwiającą finansowanie z Europejskiego Funduszu Społecznego, zwanego dalej „EFS”, i Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, zwanego dalej „EFRR”, w sposób komplementarny działań objętych zakresem pomocy z innego funduszu, tj. odpowiednio w przypadku EFS – z EFRR oraz w przypadku EFRR – z EFS;
- 3) koszty bezpośrednie – koszty kwalifikowalne poszczególnego zadania realizowanego przez Beneficjenta w ramach projektu, które są bezpośrednio związane z danym zadaniem;
- 4) partner – podmiot wymieniony we wniosku o dofinansowanie projektu, uczestniczący w jego realizacji, wnoszący do projektu zasoby ludzkie, organizacyjne, techniczne lub finansowe, realizujący projekt wspólnie z Beneficjentem na warunkach określonych w umowie partnerskiej; udział partnera musi być adekwatny do merytorycznej wartości projektu;
- 5) personel projektu – osoby zaangażowane do realizacji zadań w ramach projektu, tj. osoby zatrudnione na podstawie umowy o pracę lub umowy cywilnoprawnej, osoby samozatrudnione (tj. osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą niezatrudniające pracowników) oraz osoby świadczące usługi w formie wolontariatu;
- 6) podmiot będący stroną umowy – instytucję, która zawarła lub zawarła z Beneficjentem umowę o dofinansowanie projektu tj. odpowiednio Instytucję Zarządzającą, Instytucję Pośredniczącą lub Instytucję Wdrażającą (Instytucję Pośredniczącą II stopnia);
- 7) przychód – każdy wpływ środków finansowych w ramach projektu ze sprzedaży, wynajmu, usług, opłat wpisowych lub innych równoważnych opłat oraz kar umownych;
- 8) środek trwały – środek trwały zgodnie z art. 3 ust. 1 pkt 15 ustawy z dnia 29 września 1994 r. o rachunkowości (Dz. U. z 2009 r. Nr 152, poz. 1223 i Nr 165, poz. 1316);
- 9) umowa o dofinansowanie projektu – umowę zawieraną z Beneficjentem na dofinansowanie projektu lub decyzję o dofinansowaniu projektu, na podstawie których Beneficjent realizuje projekt w ramach PO KL;
- 10) wydatek kwalifikowalny – wydatek spełniający warunki umożliwiające jego całkowite lub częściowe pokrycie środkami przeznaczonymi na realizację PO KL.

3 Rozdział 3 – Ogólne zasady kwalifikowania wydatków

3.1 Podrozdział 1 – Podstawowe zasady kwalifikowania wydatków

- 1) Wszystkie wydatki w ramach PO KL są kwalifikowalne, o ile łącznie spełniają następujące warunki:
 - a) są niezbędne dla realizacji projektu, a więc mają bezpośredni związek z celami projektu;
 - b) są racjonalne i efektywne, tj. nie są zawyżone w stosunku do cen i stawek rynkowych oraz spełniają wymogi efektywnego zarządzania finansami (relacja nakład/rezultat);
 - c) zostały faktycznie poniesione;
 - d) są udokumentowane, z zastrzeżeniem podrozdziału 4.2 i pkt 6 podrozdziału 4.4;
 - e) są zgodne z zatwierdzonym budżetem projektu, z uwzględnieniem zasad konstruowania budżetu, o których mowa w podrozdziale 3.4;
 - f) są zgodne ze szczegółowymi zasadami określonymi w Wytycznych, tj:
 - i. nie zostały wymienione w katalogu wydatków niekwalifikowalnych w ramach PO KL w podrozdziale 4.1;
 - ii. zostały poniesione zgodnie z zasadami określonymi w Wytycznych;
 - g) są zgodne z odrębnymi przepisami prawa krajowego i wspólnotowego, w szczególności z ustawą z dnia 29 stycznia 2004 r. – Prawo zamówień publicznych (Dz. U. z 2007 r. Nr 223, poz. 1655, z późn. zm.).
- 2) Podmiot będący stroną umowy może podjąć decyzję o uznaniu za niekwalifikowalne całości lub części wydatków w ramach projektu w przypadku naruszenia przez Beneficjenta zasady efektywnego zarządzania finansami.
- 3) Pod pojęciem wydatku faktycznie poniesionego należy rozumieć wydatek poniesiony w znaczeniu kasowym, tj. jako rozchód środków pieniężnych z kasy lub rachunku bankowego, powodujący faktyczny przepływ środków pieniężnych od Beneficjenta lub partnera¹ do innego podmiotu². Wyjątki od powyższej reguły stanowią:
 - a) wkład niepieniężny;
 - b) wkład w postaci dodatków lub wynagrodzeń wypłacanych przez stronę trzecią na rzecz uczestników danego projektu;

¹ W przypadku projektów realizowanych w partnerstwie.

² Dotyczy to również wydatków rozliczanych na podstawie przepisów krajowych takich jak np. rozporządzenie Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 19 grudnia 2002 r. w sprawie wysokości oraz warunków ustalania należności przysługujących pracownikowi zatrudnionemu w państwowej lub samorządowej jednostce sfery budżetowej z tytułu podróży służbowej na obszarze kraju (Dz. U. Nr 236, poz. 1990, z późn. zm.)

- c) wydatki rozliczane ryczałtem, tj. koszty bezpośrednie rozliczane w oparciu o stawki jednostkowe i kwoty ryczałtowe oraz koszty pośrednie rozliczane ryczałtem;
 - d) koszty amortyzacji;
 - e) odpisy dokonywane na Zakładowy Fundusz Świadczeń Socjalnych;
 - f) rozliczenia dokonywane na podstawie wewnętrznej noty obciążeniowej.
- 4) Wydatek kwalifikowalny polegający na wniesieniu wkładu niepieniężnego uważa się za poniesiony, jeśli wkład został faktycznie wniesiony, tj. istnieje udokumentowane potwierdzenie jego wykorzystania w ramach projektu.
- 5) Dowodem poniesienia wydatku jest opłacona faktura lub inny dokument księgowy o równoważnej wartości dowodowej wraz z dowodami zapłaty. W przypadku płatności gotówkowej, wystarczającym dowodem jest faktura lub inny dokument księgowy o równoważnej wartości dowodowej ze wskazaniem, że zapłacono gotówką. Dokumenty poświadczające wysokość wkładu niepieniężnego, amortyzacji lub wkładu w postaci dodatków lub wynagrodzeń wypłacanych przez stronę trzecią, powinny pozwalać na identyfikację sposobu wyliczenia tego wkładu oraz wyraźnie wskazywać jego wysokość. Szczegółowe zasady wnoszenia wkładu strony trzeciej, wkładu niepieniężnego oraz amortyzacji są określone w dalszej części Wytucznych.
- 6) Zaliczki dla wykonawców wyłonionych w trybie ustawy z dnia 29 stycznia 2004 r. – Prawo zamówień publicznych lub z zastosowaniem zasady konkurencyjności, o której mowa w pkt 8, są kwalifikowalne. Rozliczenie wypłaconych zaliczek powinno nastąpić nie później niż w końcowym wniosku o płatność. W przypadku nierozliczenia przez wykonawcę części zaliczki, która została wykazana w zatwierdzonym wniosku o płatność, część ta będzie uznana za niekwalifikowalną.
- 7) W ramach PO KL jest niedozwolone podwójne finansowanie wydatku, tzn. zrefundowanie całkowite lub częściowe danego wydatku dwa razy ze środków publicznych – wspólnotowych lub krajowych, w szczególności:
- a) zrefundowanie tego samego wydatku w ramach dwóch różnych projektów dofinansowanych w ramach PO KL lub innych programów operacyjnych finansowanych z funduszy strukturalnych lub Funduszu Spójności;
 - b) zrefundowanie podatku od towarów i usług (VAT) w ramach PO KL, a następnie odzyskanie tego podatku ze środków budżetu państwa w oparciu o ustawę z dnia 11 marca 2004 r. o podatku od towarów i usług (Dz. U. Nr 54, poz. 535, z późn. zm.);

- c) zakupienie środka trwałego z udziałem środków krajowych otrzymanych na realizację projektów finansowanych z udziałem środków wspólnotowych, a następnie zrefundowanie jego amortyzacji w ramach PO KL;
 - d) otrzymanie refundacji ze środków funduszy strukturalnych lub Funduszu Spójności na wydatek, który został wcześniej sfinansowany z preferencyjnej pożyczki ze środków publicznych oraz niedokonanie niezwłocznego zwrotu refundowanej części tej pożyczki
 - e) rozliczenie tego samego wydatku w kosztach bezpośrednich oraz kosztach pośrednich projektu.
- 8) Wydatki w ramach projektu powinny być ponoszone zgodnie z zasadą konkurencyjności, określoną w umowie o dofinansowanie projektu. Zasada konkurencyjności nie dotyczy podmiotów zobowiązanych do stosowania ustawy z dnia 29 stycznia 2004 r. – Prawo zamówień publicznych.
- 9) Beneficjent ma obowiązek ujawniania wszelkich przychodów, które powstaną w związku z realizacją projektu PO KL³. Przychód projektu powinien być obliczany na podstawie wartości sprzedaży dóbr i usług (z zastrzeżeniem zbycia aktywów nabytych lub wytworzonych w ramach projektu) oraz wartości wniesionych opłat wpisowych lub równoważnych opłat odniesionych proporcjonalnie do stopnia w jakim realizowany projekt przyczynił się do ich osiągnięcia. Stopień, w jakim realizacja projektu przyczyniła się do osiągnięcia przychodu, powinien być określany na podstawie udziału kwoty dofinansowania w wartości projektu. W przypadku gdy przychód związany z projektem został osiągnięty przy współdziałaniu kosztów ponoszonych poza projektem jest możliwe określenie ww. stopnia na podstawie udziału kwoty dofinansowania w kosztach ogółem związanych z osiągnięciem wymienionego przychodu.
- Przychód uzyskany w ramach projektu podlega zwrotowi w całości lub proporcjonalnie do tego, w jakim stopniu do jego osiągnięcia przyczynił się projekt realizowany w ramach PO KL. Instytucją odpowiedzialną za wezwanie do zwrotu jest podmiot będący stroną umowy.
- 10) Beneficjent jest zobowiązany do zachowania trwałości projektu zgodnie z art. 57 rozporządzenia Rady (WE) nr 1083/2006 z dnia 11 lipca 2006 r. ustanawiającego przepisy ogólne dotyczące Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego oraz Funduszu Spójności i uchylające rozporządzenie (WE) nr 1260/1999.

³ Odsetki na wyodrębnionym rachunku bankowym na potrzeby projektu nie stanowią przychodu projektu.

- 11) W ramach PO KL wydatki kwalifikowalne w walucie obcej są rozliczane wg kursu dokonania płatności określonego zgodnie z *Zasadami finansowania PO KL*.

3.2 Podrozdział 2 – Okres kwalifikowalności wydatków

- 1) Początek okresu kwalifikowalności wydatków stanowi data otrzymania przez Komisję Europejską PO KL, tj. **12 grudnia 2006 r.** W przypadku projektów rozpoczętych przed tą datą, do wydatków kwalifikowalnych zaliczamy wydatki faktycznie poniesione od 12 grudnia 2006 r. Wydatki poniesione wcześniej nie stanowią wydatku kwalifikowalnego.
- 2) Koniec okresu kwalifikowalności wydatków stanowi data **31 grudnia 2015 r.** Instytucja Pośrednicząca może, w porozumieniu z Instytucją Zarządzającą, określić wcześniejszą datę końcową kwalifikowalności wydatków dla Beneficjentów na potrzeby dokonania zamknięcia pomocy w ramach priorytetów PO KL.
- 3) Powyższe zasady nie mają zastosowania w przypadku projektów objętych pomocą *de minimis*, wyłączeniem blokowym (grupowym), programem pomocowym zatwierdzonym przez Komisję Europejską, a także projektów otrzymujących wsparcie w ramach regionalnej pomocy inwestycyjnej przez Komisję Europejską oraz projektów współfinansowanych na podstawie zatwierdzonej przez Komisję Europejską pomocy indywidualnej. W przypadku projektów, o których mowa powyżej, ramy czasowe kwalifikowalności wydatków są określone w zatwierdzonym przez Komisję Europejską programie pomocowym.
- 4) Okres kwalifikowalności każdego pojedynczego projektu realizowanego w ramach PO KL (równoznaczny z okresem jego realizacji) określa umowa o dofinansowanie projektu. Okres ten nie może wykraczać poza daty graniczne określone w pkt 1 i 2, z uwzględnieniem pkt 3.
- 5) Co do zasady, okres kwalifikowalności wydatków w ramach projektu może przypadać na okres przed podpisaniem umowy o dofinansowanie. W szczególności wydatki poniesione na wycenę wkładu niepieniężnego oraz ustanowienie zabezpieczenia prawidłowej realizacji umowy o dofinansowanie projektu mogą zostać poniesione przed podpisaniem umowy o dofinansowanie projektu i będą mogły zostać uznane za kwalifikowalne pod warunkiem przyjęcia projektu do realizacji. Niemniej jednak, Instytucja Pośrednicząca może ograniczyć możliwość kwalifikowania wydatków przed podpisaniem umowy o dofinansowanie, przy czym ma obowiązek poinformowania o tym Beneficjenta odpowiednio wcześniej (np. w przypadku projektów konkursowych – co najmniej w dokumentacji konkursowej).
- 6) Końcowa data kwalifikowalności wydatków określona w umowie o dofinansowanie projektu może zostać zmieniona w uzasadnionym przypadku, na pisemny wniosek Beneficjenta, za

zgoda podmiotu będącego stroną umowy, na warunkach określonych w umowie o dofinansowanie projektu.

- 7) Możliwe jest ponoszenie wydatków po okresie kwalifikowalności wydatków określonym w umowie o dofinansowanie, pod warunkiem, że wydatki te odnoszą się do okresu realizacji projektu i zostaną uwzględnione w końcowym wniosku o płatność. W takim przypadku wydatki te należy uznać za kwalifikowalne.
- 8) Za datę poniesienia wydatku przyjmuje się:
 - a) w przypadku wydatków pieniężnych:
 - i. dokonanych przelewem lub obciążeniową kartą płatniczą – datę obciążenia rachunku bankowego podmiotu ponoszącego wydatek;
 - ii. dokonanych kartą kredytową lub podobnym instrumentem płatniczym o odroczonej płatności – datę transakcji skutkującej obciążeniem rachunku karty kredytowej lub podobnego instrumentu;
 - iii. dokonanych gotówką – datę faktycznego dokonania płatności;
 - b) w przypadku wkładu niepieniężnego – datę faktycznego wniesienia wkładu.

3.3 Podrozdział 3 – Zasięg terytorialny kwalifikowania wydatków

- 1) Projekty w ramach priorytetów PO KL, zarówno centralnych, jak i regionalnych, są realizowane wyłącznie na terytorium kraju, z zastrzeżeniem pkt 2.
- 2) W przypadku gdy jest to uzasadnione celem projektu, jest możliwe realizowanie projektu lub części projektu poza granicami kraju, przy czym jest konieczne wyraźne uwzględnienie tego we wniosku o dofinansowanie projektu (ze wskazaniem możliwie szczegółowo planowanego miejsca realizacji projektu) i przedstawienie odpowiedniego uzasadnienia.
- 3) Wydatki poniesione przez partnerów, których stała siedziba mieści się poza obszarami wsparcia przewidzianymi w ramach PO KL, mogą zostać uznane za kwalifikowalne, o ile bez udziału tych partnerów cele projektu nie mogłyby zostać osiągnięte.

3.4 Podrozdział 4 – Podstawowe zasady konstruowania budżetu projektu

- 1) W ramach PO KL koszty projektu są przedstawiane we wniosku o dofinansowanie projektu w formie budżetu zadaniowego. Dodatkowo Beneficjent wykazuje w załączniku do wniosku o dofinansowanie projektu szczegółowy budżet ze wskazaniem kosztów jednostkowych,

który jest podstawą do oceny kwalifikowalności wydatków projektu na etapie weryfikacji wniosku o dofinansowanie projektu⁴.

- 2) Budżet zadaniowy obejmuje przedstawienie kosztów kwalifikowalnych w podziale na koszty bezpośrednie i koszty pośrednie.
- 3) W ramach kosztów bezpośrednich Beneficjent wykazuje we wniosku o dofinansowanie projektu rodzaje zadań w ramach projektu, wraz z odpowiednim limitem kosztów, które zostaną poniesione na ich realizację. Poniżej przedstawiono przykładowe zadania w ramach kosztów bezpośrednich:
 - zarządzanie projektem;
 - realizacja szkoleń;
 - studia podyplomowe;
 - staże;
 - zatrudnienie subsydiowane;
 - upowszechnienie i promocja alternatywnych i elastycznych form zatrudnienia;
 - rozwój systemów informatycznych;
 - badania;
 - przygotowanie publikacji;
 - rekrutacja⁵;
 - organizacja kampanii informacyjno-promocyjnych, o ile stanowią one odrębne zadania merytoryczne w ramach projektu.

Jednocześnie obowiązkowe jest wykazanie zadania odnoszącego się do zarządzania projektem, o ile Beneficjent planuje ponieść wydatki w tym zakresie.

- 4) Limit kosztów w ramach budżetu zadaniowego na etapie wnioskowania o środki powinien wynikać ze szczegółowej kalkulacji kosztów jednostkowych wykazanej w załączniku do wniosku o dofinansowanie projektu, tj. szczegółowym budżecie projektu.
- 5) Rozliczając poniesione wydatki Beneficjent nie może przekroczyć łącznej kwoty wydatków kwalifikowalnych w ramach projektu wynikającej z zatwierzonego wniosku o dofinansowanie projektu. Ponadto Beneficjenta obowiązują limity wydatków wskazane w odniesieniu do każdego zadania w budżecie projektu w zatwierdzonym wniosku o dofinansowanie projektu, z uwzględnieniem pkt 6, przy czym poniesione wydatki nie muszą być zgodne ze szczegółowym budżetem projektu, przedkładanym na etapie wyboru projektu. Beneficjent jest bowiem rozliczany ze zrealizowanych zadań w ramach projektu.

⁴ Nie dotyczy projektów systemowych powiatowych urzędów pracy.

⁵ Jeżeli rekrutacja stanowi element innego zadania merytorycznego (danej formy wsparcia), może być wykazywana jako część tego zadania merytorycznego i nie stanowi wtedy odrębnego zadania.

- 6) Dopuszczalne jest dokonywanie przez Beneficjenta, bez zgody podmiotu będącego stroną umowy, przesunięć w budżecie projektu określonym w zatwierdzonym wniosku o dofinansowanie projektu do 10% wartości środków alokowanych na zadanie⁶, z którego są przesuwane środki oraz na zadanie, na które przesuwane są środki. Powyższe przesunięcia nie mogą zwiększać wysokości środków na wydatki dotyczące *cross-financingu* w ramach projektu oraz wartości zadania odnoszącego się do zarządzania projektem. Ponadto przesunięcia te nie mogą wpływać na wysokość i przeznaczenie pomocy publicznej przyznanej w ramach projektu Beneficjentowi.
- 7) Wszelkie inne odstępstwa od założeń określonych w zatwierdzonym wniosku o dofinansowanie projektu są traktowane jako zmiany w projekcie i wymagają zgłoszenia na warunkach określonych w umowie o dofinansowanie projektu oraz uzyskania pisemnej zgody podmiotu będącego stroną umowy. Zgody wymaga również zwiększenie łącznej kwoty wydatków przeznaczonych na wynagrodzenie personelu w ramach zadania odnoszącego się do zarządzania projektem.
- 8) W przypadku wprowadzania zmian do projektu, wydatki wynikające z tych zmian mogą zostać uznane za kwalifikowalne pod warunkiem zatwierdzenia zmian w projekcie przez podmiot będący stroną umowy. W takim przypadku, poniesienie wydatków przed zatwierdzeniem zmian przez podmiot będący stroną umowy jest dokonywane na własne ryzyko Beneficjenta.
- 9) W szczególnie uzasadnionych przypadkach, mając na uwadze dobro realizacji projektu podmiot będący stroną umowy może zatwierdzić zmiany w projekcie, które nie zostały zgłoszone przez Beneficjenta w terminie wynikającym z zawartej umowy o dofinansowanie projektu.

3.5 Podrozdział 5 – Ocena kwalifikowalności wydatków

- 1) Ocena kwalifikowalności wydatków na etapie wyboru projektu oraz na etapie realizacji i rozliczania projektu jest dokonywana w oparciu o postanowienia Wytucznych.
- 2) Podmiotem dokonującym oceny kwalifikowalności na etapie wyboru projektu jest podmiot będący stroną umowy, w ramach którego działa komisja oceny projektu lub inny organ wydający opinię w sprawie wniosków o dofinansowanie projektu.
- 3) Ocena kwalifikowalności wydatków na etapie rozliczania projektu jest dokonywana przez podmiot weryfikujący wniosek o płatność składany przez Beneficjenta w oparciu

⁶ Koszty pośrednie nie są rozumiane jako zadanie.

o zatwierdzony budżet projektu oraz Wytyczne. Dodatkowo weryfikacja kwalifikowalności wydatków będzie dokonywana podczas kontroli projektu na miejscu.

- 4) Instytucja Zarządzająca weryfikuje w trakcie kontroli systemowych wykonywanie przez Instytucje Pośredniczące obowiązków w zakresie oceny kwalifikowalności wydatków. Jednocześnie Instytucja Pośrednicząca weryfikuje podczas kontroli wykonywanie obowiązków w zakresie oceny kwalifikowalności wydatków przez Instytucje Wdrażające (Instytucje Pośredniczące II stopnia).

3.6 Podrozdział 6 – Kwalifikowalność uczestników projektu

- 1) Wsparcie dla osób w ramach poszczególnych Działań PO KL jest udzielane grupom docelowym wskazanym w *Szczegółowym opisie priorytetów PO KL*.
- 2) Z chwilą przystąpienia do projektu każdy uczestnik projektu podpisuje deklarację uczestnictwa w projekcie, która zawiera co najmniej:
 - a) wyrażenie woli uczestniczenia w projekcie,
 - b) oświadczenie uczestnika o spełnieniu kryteriów kwalifikowalności uprawniających do udziału w projekcie,
 - c) datę i podpis uczestnika projektu,
 - d) pouczenie o odpowiedzialności karnej za składanie oświadczeń niezgodnych z prawdą.
- 3) Udział uczestnika w projekcie rozpoczyna się od dnia podpisania przez niego ww. deklaracji.
- 4) Deklaracje uczestników projektu są dokumentami potwierdzającymi kwalifikowalność osób, którym Beneficjent udzielił wsparcia w ramach projektu, w związku z czym Beneficjent zobowiązany jest do przechowywania deklaracji uczestnictwa w projekcie. Brak ww. deklaracji może oznaczać, że wydatki związane z udzieleniem wsparcia danej osobie zostaną uznane za niekwalifikowalne.
- 5) Kwalifikowalność uczestników projektu podlega kontroli na miejscu przez uprawnione podmioty.

4 Rozdział 4 – Szczegółowe zasady kwalifikowania wydatków w ramach PO KL

4.1 Podrozdział 1 – Wydatki niekwalifikowalne

- 1) Zgodnie z art. 11 ust. 2 rozporządzenia (WE) Parlamentu Europejskiego i Rady nr 1081/2006 z dnia 5 lipca 2006 r. w sprawie Europejskiego Funduszu Społecznego i uchylającego rozporządzenie (WE) nr 1784/1999, za niekwalifikowalne z Europejskiego Funduszu Społecznego w ramach PO KL uznaje się poniższe kategorie wydatków:
 - a) podatek od towarów i usług (VAT), jeśli może zostać odzyskany w oparciu o przepisy krajowe, tj. ustawę z dnia 11 marca 2004 r. o podatku od towarów i usług;
 - b) zakup nieruchomości, gruntu oraz infrastruktury;
 - c) zakup sprzętu, mebli oraz pojazdów, z wyjątkiem wydatków w ramach *cross-financingu*, o których mowa w podrozdziale 4.13;
 - d) odsetki od zadłużenia.
- 2) Dodatkowo, zgodnie z *Krajowymi Wytycznymi*, niekwalifikowalne są następujące kategorie wydatków:
 - a) koszty prowizji pobieranych w ramach operacji wymiany walut;
 - b) wydatki poniesione na środki trwałe, które były współfinansowane ze środków krajowych lub wspólnotowych w przeciągu 7 lat poprzedzających złożenie wniosku o dofinansowanie projektu;
 - c) koszty kar i grzywien, a także koszty procesów sądowych, z wyjątkiem wydatków związanych z odzyskiwaniem kwot nienależnie wypłaconych po akceptacji Instytucji Zarządzającej, oraz koszty realizacji ewentualnych postanowień wydanych przez sąd;
 - d) wydatki związane z umową leasingu, a w szczególności: podatek, marża finansującego, odsetki od refinansowania kosztów, koszty ogólne, opłaty ubezpieczeniowe;
 - e) wydatki związane z wypełnieniem wniosku o dofinansowanie projektu.
- 3) Zgodnie z zasadami przyjętymi przez Instytucję Zarządzającą, niekwalifikowalne są wpłaty dokonywane przez pracodawców zgodnie z ustawą z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych (Dz. U. z 2008 r. Nr 14, poz. 92, z późn. zm.) na Państwowy Fundusz Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych, zwany dalej „PFRON”, w ramach wynagrodzenia personelu projektu.
- 4) Niekwalifikowalne w ramach projektu są wydatki poniesione ze środków publicznych w ramach wkładu własnego przekraczające na zakończenie projektu 15% poniesionych i zatwierdzonych wydatków kwalifikowalnych sfinansowanych ze środków publicznych.

- 5) Podatek od towarów i usług jest niekwalifikowalny w zakresie, w którym beneficjentowi przysługuje prawo częściowego odliczenia podatku VAT wg proporcji ustalonej zgodnie z art. 90 ustawy z dnia 11 marca 2004 r. o podatku od towarów i usług.
- 6) Wydatki niekwalifikowalne związane z realizacją projektu ponosi Beneficjent.

4.2 Podrozdział 2 – Koszty bezpośrednie rozliczane ryczałtem

- 1) Koszty bezpośrednie mogą być rozliczane ryczałtem w oparciu o kwoty ryczałtowe (ang. lump sums) na zasadach określonych w niniejszym podrozdziale, przy czym kwotą ryczałtową jest kwota uzgodniona za wykonanie określonego w projekcie zadania na etapie zatwierdzenia projektu do realizacji.
- 2) Możliwość rozliczania kosztów bezpośrednich kwotami ryczałtowymi dotyczy wyłącznie projektów realizowanych w ramach Działania 6.3, Działania 7.3 oraz Działania 9.5 PO KL.
- 3) Beneficjent ma możliwość wyboru sposobu rozliczania wydatków w projektach, o których mowa w pkt 2, tj. na podstawie kwot ryczałtowych lub na podstawie rzeczywiście poniesionych wydatków. Beneficjent decyduje o sposobie rozliczania kosztów bezpośrednich na etapie sporządzania wniosku o dofinansowanie projektu i wskazuje to w ww. wniosku.
- 4) W przypadku podjęcia decyzji o rozliczaniu kosztów bezpośrednich kwotami ryczałtowymi, Beneficjent przedstawia wydatki projektu w szczegółowym budżecie projektu w podziale na zadania (jeśli w ramach projektu realizowanych będzie kilka zadań), zgodnie z podrozdziałem 3.4. Zatwierdzając projekt do realizacji podmiot będący stroną umowy uzgadnia z Beneficjentem warunki kwalifikowania kosztów bezpośrednich, w szczególności ustala dokumenty, na podstawie których zostanie dokonane rozliczenie projektu oraz – jeżeli specyfika projektu na to pozwala – dokonuje podziału kosztów bezpośrednich na kilka kwot ryczałtowych.
- 5) W ramach kwoty ryczałtovej beneficjent wykazuje we wniosku o płatność wydatki objęte *cross-financingiem* do wysokości limitu określonego w zatwierdzonym wniosku o dofinansowanie projektu.
- 6) Koszty bezpośrednie rozliczone kwotą/ami ryczałtową/yymi są traktowane jako wydatki poniesione. Beneficjent nie ma obowiązku zbierania ani opisywania dokumentów księgowych w ramach projektu na potwierdzenie poniesienia wydatków, które zostały wykazane jako kwota ryczałtowa, w związku z tym dokumenty te nie podlegają kontroli na miejscu. Niemniej jednak Beneficjent powinien posiadać odpowiednią dokumentację

potwierdzającą wykonanie zadań i osiągnięcie wskaźników produktu uzgodnionych w zatwierdzonym wniosku o dofinansowanie.

- 7) Beneficjent otrzymuje środki na realizację projektu, w którym koszty bezpośrednie rozliczane są kwotami ryczałtowymi, na zasadach ogólnych przyjętych w programie, w szczególności otrzymuje zaliczki na realizację projektu.
- 8) Rozliczanie kosztów bezpośrednich na podstawie kwoty ryczałtowej jest dokonywane we wniosku o płatność w zależności od wykonanych zadań oraz osiągniętych wskaźników produktu w ramach projektu w stosunku do założeń zawartych w zatwierdzonym wniosku o dofinansowanie projektu zgodnie z warunkami określonymi w umowie o dofinansowanie projektu.
- 9) Koszty zarządzania projektem, o których mowa w podrozdziale 4.3, są kwalifikowalne proporcjonalnie do zrealizowanych przez Beneficjenta zadań merytorycznych. W przypadku niewykonania danego zadania merytorycznego pomniejsza się koszty zarządzania projektem według proporcji, w jakiej wykonano zadania merytoryczne projektu.
- 10) Podmiot będący stroną umowy może weryfikować realizację zadań i osiągnięcie wskaźników w ramach projektu podczas kontroli na miejscu lub wizyty monitoringowej.
- 11) Szczegółowe zasady rozliczania kosztów bezpośrednich według kwoty ryczałtowej określa umowa o dofinansowanie projektu.
- 12) Beneficjent w trakcie realizacji projektu nie ma możliwości zmiany sposobu rozliczania kosztów bezpośrednich rozliczanych kwotą ryczałtową na koszty bezpośrednie rozliczane na podstawie rzeczywiście poniesionych wydatków w trakcie realizacji projektu.
- 13) Postanowienia niniejszego podrozdziału nie mają zastosowania do beneficjentów będących państwowymi jednostkami budżetowymi.

4.3 Podrozdział 3 – Koszty zarządzania projektem

- 1) Koszty zarządzania projektem obejmują :
 - a) wynagrodzenia koordynatora/kierownika projektu lub innej osoby mającej za zadanie koordynowanie lub zarządzanie projektem;
 - b) wynagrodzenia innego personelu bezpośrednio zaangażowanego w zarządzanie projektem, o ile jego zatrudnienie jest niezbędne dla realizacji projektu;
 - c) wydatki związane z otwarciem i prowadzeniem rachunku bankowego;
 - d) wydatki związane z ustanowieniem zabezpieczeń prawidłowej realizacji umowy;

- e) zakup⁷ lub amortyzacja sprzętu lub wartości niematerialnych i prawnych niezbędnych do zarządzania projektem;
 - f) działania informacyjno-promocyjne związane z realizacją projektu (np. zakup materiałów promocyjnych i informacyjnych, zakup ogłoszeń prasowych)⁸;
 - g) inne – o ile są bezpośrednio związane z koordynacją i zarządzaniem projektem.
- 2) Podmiot dokonujący oceny kwalifikowalności wydatków projektu weryfikuje zasadność i racjonalność kosztów zarządzania projektem wskazanych przez beneficjenta w szczegółowym budżecie projektu. W szczególności dotyczy to liczby i charakteru zadań wykonywanych przez personel zarządzający projektem, których celowość poniesienia powinna być uzasadniona w szczegółowym budżecie projektu.
 - 3) Wydatki na działania informacyjno-promocyjne powinny uwzględniać specyfikę projektu oraz adekwatność i niezbędność ich poniesienia dla osiągnięcia celów projektu.
 - 4) Podmiot będący stroną umowy na etapie realizacji projektu, w szczególności podczas weryfikacji wniosku o płatność, może odmówić kwalifikowania wydatków, o których mowa w pkt 2 i 3, jeżeli nie spełniają one warunków wskazanych w tych punktach.

4.4 Podrozdział 4 – Koszty pośrednie

- 1) Koszty pośrednie stanowią koszty związane z obsługą techniczną projektu, których nie można bezpośrednio przyporządkować do konkretnego zadania.
- 2) Koszty pośrednie mogą obejmować następujące koszty administracyjne:
 - a) koszty zarządu, tj. koszty wynagrodzenia osób uprawnionych do reprezentowania jednostki, których zakresy czynności nie są przypisane wyłącznie do projektu, np. kierownik jednostki;
 - b) koszty personelu obsługowego, w tym obsługi kadrowej, administracyjnej, sekretariatu i kancelarii;
 - c) koszty obsługi księgowej, tj. koszty wynagrodzenia osób księgujących wydatki w projekcie, w tym koszty zlecenia prowadzenia obsługi księgowej biura rachunkowego;
 - d) opłaty administracyjne za najem powierzchni biurowych lub czynsz;
 - e) amortyzację środków trwałych;
 - f) opłaty za energię elektryczną, ciepłą, gazową i wodę, opłaty przesyłowe, odprowadzanie ścieków, itp.;
 - g) usługi pocztowe, telefoniczne, telegraficzne, teleksowe, internetowe, kurierskie;

⁷ Wydatki związane z zakupem sprzętu objęte są limitem w ramach *cross-financingu*.

⁸ O ile nie są celem projektu i tym samym nie stanowią zadania merytorycznego.

- h) usługi kserograficzne;
 - i) koszty materiałów biurowych i artykułów piśmienniczych, np. długopisów, papieru, teczek, toneru do drukarek, płyt CD, dyskietek, nie związanych bezpośrednio z realizacją zadań w projekcie;
 - j) koszty ubezpieczeń majątkowych;
 - k) koszty ochrony;
 - l) sprzątanie pomieszczeń, w tym środki do utrzymania czystości pomieszczeń, dezynsekcję, dezynfekcję, deratyzację pomieszczeń, itp.
- 3) Koszty z ww. katalogu mogą stanowić koszty bezpośrednie, o ile zostaną bezpośrednio przypisane i rozliczane w odniesieniu do danego zadania. Niedopuszczalna jest natomiast sytuacja, w której te same koszty są jednocześnie wykazywane w ramach kosztów bezpośrednich oraz kosztów pośrednich, powodując w konsekwencji podwójną refundację wydatków. Oznacza to, że podmiot dokonujący oceny kwalifikowalności na etapie wyboru projektu ma obowiązek zweryfikować, czy w ramach zadań określonych w budżecie projektu (w kosztach bezpośrednich) nie zostały wykazane koszty, które stanowią koszty pośrednie. Dodatkowo, na etapie realizacji projektu podmiot zatwierdzający wniosek o płatność weryfikuje, czy w zestawieniu poniesionych wydatków bezpośrednich załączanym do wniosku o płatność nie zostały wykazane wydatki pośrednie.
- 4) Koszty pośrednie mogą być rozliczane na dwa sposoby:
- a) ryczałtowo, do wysokości
 - i. 20% kosztów bezpośrednich projektu pomniejszonych o *cross-financing* – w przypadku projektów o wartości do 2 mln zł;
 - ii. 15% kosztów bezpośrednich projektu pomniejszonych o *cross-financing* – w przypadku projektów o wartości od 2 do 5 mln zł włącznie;
 - iii. 10% kosztów bezpośrednich projektu pomniejszonych o *cross-financing* – w przypadku projektów o wartości powyżej 5 mln zł,przy czym właściwy limit procentowy jest określany przez Beneficjenta na etapie konstruowania budżetu projektu;
 - b) na podstawie rzeczywiście poniesionych wydatków, (tj. bez stawki ryczałtowej, z pełnym udokumentowaniem wydatków).
- Beneficjent dokonuje wyboru jednego z ww. sposobów rozliczania przed złożeniem wniosku o dofinansowanie projektu. Powyższe nie dotyczy beneficjentów będących państwowymi jednostkami budżetowymi, które mogą rozliczać koszty pośrednie wyłącznie na podstawie rzeczywiście poniesionych wydatków.

- 5) W przypadku rozliczania kosztów pośrednich ryczałtem, Beneficjent jest zobowiązany przedstawić w załączonym do wniosku o dofinansowanie projektu szczegółowym budżecie projektu metodologię, zgodnie z którą wyliczył wartość kosztów pośrednich. Metodologia powinna:
- a) być przygotowana w oparciu o dotychczasowe wartości kosztów pośrednich Beneficjenta;
 - b) wskazywać sposób wyliczenia dla każdej kategorii kosztów pośrednich, które Beneficjent uwzględnił w budżecie projektu;
 - c) wskazywać koszty pośrednie, które Beneficjent rozlicza ryczałtem w ramach innych realizowanych przez niego projektów.

Metodologia wyliczania kosztów pośrednich podlega weryfikacji na etapie oceny wniosku o dofinansowanie projektu i może po ocenie merytorycznej podlegać negocjacom, w szczególności gdy Beneficjent rozlicza koszty pośrednie w innych projektach.

Podmiot będący stroną umowy przy ustalaniu limitu procentowego kosztów pośrednich bierze pod uwagę zadania w ramach projektu zlecane na zewnątrz. W szczególności w przypadku gdy Beneficjent zleca na zewnątrz znaczną część zadań limit kosztów pośrednich ulega odpowiedniemu obniżeniu.

W przypadku rozliczania kosztów pośrednich ryczałtem, uzgodniony procentowy limit kosztów pośrednich rozliczanych ryczałtem wskazany jest w umowie o dofinansowanie projektu.

Limit ten jest podstawą do rozliczania kosztów pośrednich we wnioskach o płatność w zależności od wysokości przedstawianych do rozliczenia wydatków bezpośrednich, zgodnych z budżetem projektu i zasadami kwalifikowalności w ramach PO KL. Beneficjent dokonuje przeksięgowania odpowiedniej wysokości wydatków pośrednich oraz refundacji odpowiedniej kwoty z rachunku projektu w odniesieniu do poniesionych wydatków bezpośrednich.

Koszty pośrednie rozliczone ryczałtem są traktowane jako wydatki poniesione. Beneficjent nie ma obowiązku zbierania ani opisywania dokumentów księgowych w ramach projektu na potwierdzenie poniesienia wydatków, które zostały wykazane jako wydatki pośrednie, w związku z tym dokumenty te nie podlegają kontroli na miejscu. Podczas kontroli na miejscu jest możliwe jednak zweryfikowanie prawidłowości sporządzenia przez Beneficjenta metodologii wyliczania kosztów pośrednich, którą Beneficjent przedstawił na etapie wnioskowania o środki w ramach PO KL.

Na wysokość kosztów pośrednich rozliczonych ryczałem mają wpływ nie tylko koszty bezpośrednie wykazane we wnioskach o płatność, lecz również wszelkiego rodzaju pomniejszenia, które dokonywane są w ramach projektu (np. w związku z szacunkowym budżetem lub korektami finansowymi).

- 6) W przypadku rozliczania kosztów pośrednich na podstawie rzeczywiście poniesionych wydatków, Beneficjent wykazuje we wniosku o dofinansowanie projektu listę kosztów pośrednich wraz z odpowiadającymi im kwotami, które zamierza ponieść w ramach projektu, na zasadach analogicznych jak w przypadku kosztów bezpośrednich.

Wydatki pośrednie poniesione przez Beneficjenta są wykazywane we wnioskach o płatność do wysokości łącznej określonej w zatwierdzonym budżecie projektu.

Beneficjent ma obowiązek zbierania i opisywania dokumentów księgowych na potwierdzenie poniesienia wydatków, które zostały wykazane jako wydatki pośrednie. Dokumenty te wykazywane są we wniosku o płatność w zestawieniu poniesionych wydatków na zasadach analogicznych jak dla wydatków bezpośrednich i mogą podlegać kontroli na miejscu.

Na etapie realizacji projektu nie jest możliwe bez zgody podmiotu będącego stroną umowy przenoszenie oszczędności powstałych w ramach kosztów bezpośrednich do kosztów pośrednich.

- 7) Beneficjent może wnioskować o zmianę sposobu rozliczania kosztów pośrednich z ryczału na koszty pośrednie rozliczane na podstawie rzeczywiście poniesionych wydatków. Jednocześnie w takim przypadku, wszystkie dotychczas poniesione koszty pośrednie zostają uznane za niekwalifikowalne i Beneficjent powinien je wykazać we wniosku o płatność jako korekta finansowa. Koszty te mogą być ponownie wykazane w kolejnym wniosku o płatność pod warunkiem, że zostaną potwierdzone dokumentami księgowymi.

Nie jest możliwa zmiana w trakcie realizacji projektu sposobu rozliczania kosztów pośrednich dokumentowanych na podstawie wydatków rzeczywiście poniesionych na koszty pośrednie rozliczane ryczałem.

4.5 Podrozdział 5 – Wynagrodzenie personelu

- 1) W ramach wynagrodzenia personelu, zasadniczo są kwalifikowalne wszystkie składniki wynagrodzenia, w szczególności wynagrodzenie brutto, składki pracodawcy na ubezpieczenia społeczne, składki na Fundusz Pracy oraz odpisy na Zakładowy Fundusz Świadczeń Socjalnych, z zastrzeżeniem pkt 2.

- 2) W ramach wynagrodzenia personelu, wpłaty dokonywane przez pracodawców zgodnie z ustawą z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych na PFRON nie są wydatkiem kwalifikowalnym.
- 3) W przypadku zatrudniania personelu na podstawie umowy o pracę, wydatki na wynagrodzenie personelu są kwalifikowalne, jeżeli są spełnione łącznie następujące warunki:
 - a) pracownik jest zatrudniony lub oddelegowany⁹ w celu realizacji zadań związanych bezpośrednio z wdrażaniem projektu;
 - b) okres zatrudnienia lub oddelegowania jest kwalifikowalny wyłącznie do końcowej daty kwalifikowania wydatków wyznaczonej w umowie o dofinansowanie projektu; powyższe nie oznacza, że umowa o pracę nie może zostać zawarta na czas dłuższy niż okres realizacji projektu;
 - c) zatrudnienie lub oddelegowanie do pełnienia zadań związanych z realizacją projektu jest odpowiednio udokumentowane postanowieniami umowy o pracę, zakresem czynności służbowych pracownika lub opisem stanowiska pracy.
- 4) Wydatek związany z wynagrodzeniem personelu zatrudnionego w niepełnym wymiarze czasu pracy w ramach projektu uwzględnia proporcjonalność wynagrodzenia do wymiaru czasu pracy, przyjmując, że wynagrodzenie personelu zatrudnionego w pełnym wymiarze czasu pracy stanowi 100%. Jednocześnie podczas kontroli projektu Beneficjent zobowiązany jest udowodnić prawidłowość założeń dotyczących przyjętej przez niego proporcji zaangażowania personelu projektu zatrudnionego w niepełnym wymiarze czasu pracy. Potwierdzenie założeń przyjętych przez Beneficjenta może opierać się na podstawie np. karty czasu pracy za dany okres, metodologii oszacowania ww. proporcji lub innych adekwatnych dokumentów.
- 5) Wydatkami kwalifikowalnymi w przypadku wynagrodzenia personelu mogą być również nagrody lub premie, o ile są spełnione następujące warunki:
 - a) nagrody/premie zostały przewidziane w regulaminie pracy lub regulaminie wynagradzania danej instytucji;
 - b) zostały wprowadzone w danej instytucji w okresie przynajmniej 6 miesięcy przed złożeniem wniosku o dofinansowanie projektu;
 - c) potencjalnie obejmują wszystkich pracowników danej instytucji.

⁹ Oddelegowanie należy rozumieć jako zmianę obowiązków służbowych pracownika na okres realizacji projektu (okres ten może wynosić więcej niż 3 miesiące).

- 6) Wydatkami kwalifikowalnymi związanymi z wynagrodzeniem personelu mogą być również dodatki do wynagrodzeń, o ile zostały przyznane zgodnie z obowiązującymi przepisami krajowymi oraz regulaminem pracy lub regulaminem wynagradzania danej instytucji, z zastrzeżeniem pkt 7.
- 7) Dodatek zadaniowy członków korpusu służby cywilnej przyznany członkom korpusu służby cywilnej zaangażowanym w realizację projektów w służbie cywilnej może być kwalifikowalny, o ile spełnione zostaną następujące warunki:
 - a) dodatek zadaniowy jest przyznany w pełnej wysokości wyłącznie na zadania związane z PO KL i jest możliwe udokumentowanie faktu, że dodatek przyznany jest na ww. cele;
 - b) przed przyznaniem dodatku zadaniowego do zakresu obowiązków członka korpusu służby cywilnej nie należała realizacja zadań związanych z PO KL objętych dodatkiem zadaniowym, co powinno wynikać z dokumentów określających obowiązki oraz zadania przydzielone członkowi korpusu służby cywilnej;
 - c) dodatek zadaniowy jest kwalifikowalny w ramach PO KL wyłącznie w okresie kwalifikowalności, tj. w okresie nie dłuższym niż okres realizacji projektu, do którego członek korpusu służby cywilnej jest zaangażowany.
- 8) Wydatki związane z wynagrodzeniem osób, które wykonują więcej niż jedno zadanie/funkcję w ramach projektu lub są zatrudnione więcej niż w jednym projekcie mogą być uznane za kwalifikowalne o ile obciążenie wynikające z wykonywania danego zadania/funkcji nie wyklucza możliwości prawidłowej i efektywnej realizacji pozostałych zadań/funkcji powierzonych danej osobie.
- 9) Beneficjent może zostać zobowiązany przez podmiot będący stroną umowy do przedstawienia odpowiednich informacji dotyczących zatrudnienia personelu w projekcie.

4.6 Podrozdział 6 – Amortyzacja

- 1) Odpisy amortyzacyjne z tytułu spadku wartości aktywów podlegających amortyzacji, w szczególności środków trwałych oraz wartości niematerialnych i prawnych, stanowią wydatek kwalifikowalny, jeżeli są spełnione łącznie następujące warunki:
 - a) odpisy amortyzacyjne dotyczą aktywów, które są niezbędne do prawidłowej realizacji projektu i bezpośrednio wykorzystywane do jego wdrażania;
 - b) zakup aktywów nie był wcześniej finansowany ze środków wspólnotowych lub krajowych otrzymanych na realizację projektu finansowanego z udziałem środków wspólnotowych, z uwzględnieniem pkt 3 (wymagane jest złożenie odpowiedniego oświadczenia na etapie rozliczania projektu);

- c) kwalifikowalna wartość odpisów amortyzacyjnych odnosi się wyłącznie do okresu realizacji danego projektu;
 - d) wartość odpisów amortyzacyjnych została obliczona zgodnie z ustawą z dnia 29 września 1994 r. o rachunkowości.
- 2) Powyższe oznacza również możliwość dokonania jednorazowego odpisu amortyzacyjnego w myśl art. 32 ust. 6 ustawy z dnia 29 września 1994 r. o rachunkowości, zgodnie z którym *dla środków trwałych o niskiej jednostkowej wartości początkowej można ustalać odpisy amortyzacyjne lub umorzeniowe w sposób uproszczony, przez dokonywanie zbiorczych odpisów dla grup środków zbliżonych rodzajem i przeznaczeniem lub jednorazowo odpisując wartość tego rodzaju środków trwałych, z wyłączeniem możliwości zastosowania przepisu art. 22 k ust. 7 ustawy z dnia 26 lipca 1991 r. o podatku dochodowym od osób fizycznych (Dz. U. z 2000 r. Nr 14, poz. 176, z późn. zm.) oraz art. 16 k ust. 7 ustawy z dnia 15 lutego 1992 r. o podatku dochodowym od osób prawnych (Dz. U. z 2000 r. Nr 54, poz. 654, z późn. zm.).*
- 3) Jeżeli środki, o których mowa w pkt 1 lit. b, nie służyły nabyciu określonych aktywów w całości, tylko w określonej części (udział procentowy), jest dopuszczalne uznanie za koszt kwalifikowalny odpisów amortyzacyjnych w wysokości odpowiadającej tej części wartości aktywów, która została sfinansowana z innych środków.
 - 4) W przypadku, gdy aktywa są wykorzystywane także w innych celach niż realizacja projektu, kwalifikowalna jest tylko ta część odpisu amortyzacyjnego, która odpowiada proporcji wykorzystania tych aktywów w ramach realizacji projektu.
 - 5) W przypadku, o którym mowa w pkt 4, wartość rezydualna (księgowa wartość likwidacyjna) aktywów po zakończeniu realizacji projektu nie jest wydatkiem kwalifikowalnym.
 - 6) Beneficjent przechowuje sposób wyliczenia amortyzacji rozliczanej w ramach projektu wraz z dokumentacją księgową. Wyliczenie to powinno uwzględniać czas lub zakres wykorzystywania sprzętu i wysokość odpisów amortyzacyjnych w danym miesiącu.
 - 7) Dokumentami potwierdzającymi wysokość odpisów amortyzacyjnych są tabele amortyzacyjne środków trwałych lub inne dokumenty wskazujące ich wysokość.
 - 8) Koszt amortyzacji jest kwalifikowalny, o ile przepisy odrębne o klasyfikacji budżetowej dopuszczają jej zaksięgowanie w danej jednostce jako wydatek.

4.7 Podrozdział 7 – Leasing

- 1) W przypadku zastosowania leasingu w projektach PO KL refundacja wydatków faktycznie poniesionych może zostać skierowana wyłącznie na rzecz leasingobiorcy, tj. Beneficjenta leasingującego dane dobro.
- 2) Do dofinansowania kwalifikuje się wyłącznie leasing operacyjny¹⁰. Pod pojęciem leasingu operacyjnego, zgodnie z Międzynarodowymi Standardami Sprawozdawczości Finansowej, zwanymi dalej „MSSF”, rozumie się taką umowę leasingu, w ramach której ryzyko oraz pożytki z tytułu posiadania przedmiotu leasingu nie są zasadniczo w całości przeniesione na Beneficjenta. Oznacza to, że umowa leasingu skutkuje czasowym przekazaniem w użytkowanie określonego dobra, przy czym czas ten może być krótszy niż okres gospodarczej używalności przedmiotu leasingu.
- 3) W przypadku, gdy okres obowiązywania umowy leasingu przekracza końcową datę rozliczenia płatności pomocy wspólnotowej, kwalifikowalne są wyłącznie koszty leasingobiorcy, które zostały faktycznie poniesione do momentu zakończenia realizacji projektu wskazanego w umowie o dofinansowanie projektu.

4.7.1 Sekcja 1 – Warunki współfinansowania leasingu na rzecz leasingobiorcy

- 1) Kosztem kwalifikowalnym jest część raty leasingowej związanej ze spłatą kapitału leasingowanych aktywów.
- 2) Dowodem faktycznego poniesienia wydatku jest dokument potwierdzający opłacenie raty leasingowej.

¹⁰ Dotyczy wydatków poza *cross-financingiem*.

- 3) Maksymalna kwota wydatków kwalifikowalnych nie może przekroczyć kwoty, na którą opiewa dowód zakupu wystawiony leasingodawcy przez dostawcę współfinansowanych aktywów.
- 4) Za okres kwalifikowalności wydatków na współfinansowanie rat leasingowych można uznać jedynie okres realizacji projektu, tj. do momentu zakończenia realizacji projektu wskazanego w umowie o dofinansowanie projektu.
- 5) Refundacja w ramach realizacji umowy leasingu jest wypłacana leasingobiorcy zgodnie z faktycznie spłacanymi ratami leasingu.

4.7.2 Sekcja 2 – Koszty niekwalifikowalne leasingu

Kosztami niekwalifikowalnymi w przypadku leasingu są koszty związane z umową leasingu, w tym w szczególności:

- a) marża finansującego;
- b) odsetki od refinansowania wydatków;
- c) opłaty ubezpieczeniowe;
- d) pozostałe wydatki, inne niż wyszczególnione w pkt 1 sekcji 1.

4.8 Podrozdział 8 – Opłaty finansowe i inne

- 1) Niżej wymienione kategorie wydatków są kwalifikowalne w ramach PO KL, o ile ich poniesienie jest niezbędne do realizacji projektu:
 - a) koszty otwarcia oraz prowadzenia wyodrębnionego na rzecz projektu subkonta na rachunku bankowym lub odrębnego rachunku bankowego;
 - b) opłaty bankowe pobierane od dokonywanych transakcji finansowych (krajowych lub zagranicznych), np. opłaty za dokonywanie przelewów;
 - c) koszty porad prawnych;
 - d) opłaty notarialne;
 - e) koszty doradztwa udzielonego przez ekspertów finansowych lub technicznych;
 - f) koszty księgowości;
 - g) koszty obsługi finansowych instrumentów zabezpieczających realizację umowy o dofinansowanie, w szczególności takich jak poręczenie lub gwarancja.
- 2) Koszty przeprowadzenia audytu zewnętrznego nie są kwalifikowalne, chyba że audyt jest wymagany przez Instytucję Pośredniczącą lub Instytucję Wdrażającą (Instytucję Pośredniczącą II stopnia) i został uwzględniony w zatwierdzonym budżecie projektu.

4.9 Podrozdział 9 – Podatek od towarów i usług (VAT)

- 1) Zgodnie z art. 11 pkt 2 lit. a rozporządzenia (WE) Parlamentu Europejskiego i Rady nr 1081/2006 z dnia 5 lipca 2006 r. w sprawie Europejskiego Funduszu Społecznego i uchylającego rozporządzenie (WE) nr 1784/1999, podatek od towarów i usług (VAT) może być uznany za wydatek kwalifikowalny tylko wtedy, gdy został rzeczywiście i ostatecznie poniesiony przez Beneficjenta oraz Beneficjent nie ma prawnej możliwości odzyskania podatku od towarów i usług (VAT).
- 2) Jeżeli podatek od towarów i usług (VAT) zapłacony w związku z dokonaniem wydatku kwalifikowalnego może być częściowo odzyskany, kwalifikowalna jest ta część podatku od towarów i usług (VAT), która nie może zostać odzyskana, z zastrzeżeniem, że nie jest kwalifikowalny podatek od towarów i usług (VAT), o którym mowa w podrozdziale 4.1 pkt 5.
- 3) Możliwość odzyskania podatku od towarów i usług (VAT) należy rozpatrywać w oparciu o przepisy ustawy z dnia 11 marca 2004 r. o podatku od towarów i usług.
- 4) Beneficjent otrzymujący środki na realizację projektu w ramach PO KL składa oświadczenie o kwalifikowalności podatku od towarów i usług (VAT) na etapie podpisywania umowy o dofinansowanie projektu. W oświadczeniu Beneficjent zobowiązuje się do zwrotu zrefundowanej części poniesionego podatku od towarów i usług (VAT) jeżeli zaistnieją przesłanki umożliwiające odzyskanie tego podatku przez Beneficjenta.

4.10 Podrozdział 10 – Wkład niepieniężny

- 1) W ramach projektu może być rozliczany wkład niepieniężny. Wkład niepieniężny polega na wniesieniu do projektu określonych składników majątku Beneficjenta, w szczególności urządzeń lub materiałów, badań lub świadczeń wykonywanych przez wolontariuszy.
- 2) Wkład niepieniężny wniesiony na rzecz projektu przez Beneficjenta w postaci dóbr lub usług stanowi wydatek kwalifikowalny przy założeniu, że jego wartość może zostać w niezależny potwierdzona dokumentami uzupełniającymi o wartości dowodowej równoważnej fakturom (bez uszczerbku dla przepisów określonych w rozporządzeniach szczegółowych).
- 3) Wycena wkładu niepieniężnego powinna być dokonywana według wartości rynkowej, za którą przyjmuje się przeciętną cenę stosowaną w danej miejscowości w obrocie tytułami tego samego rodzaju i gatunku, lub – jeżeli nie można ustalić wartości rynkowej – według wartości godziwej, za którą zgodnie z art. 28 ust. 6 ustawy z dnia 29 września 1994 r. o rachunkowości przyjmuje się kwotę, za jaką dany składnik aktywów mógłby zostać wymieniony, a zobowiązanie uregulowane na warunkach transakcji rynkowej, pomiędzy zainteresowanymi i dobrze poinformowanymi, niepowiązаныmi ze sobą stronami. W

przypadku wyceny wkładu niepieniężnego w wartości godziwej, wartość ta nie może być wyższa od jego wartości użytkowej, którą jest bieżąca (zdyskontowana), szacunkowa wartość przyszłych przepływów pieniężnych, których uzyskania oczekuje się z tytułu dalszego użytkowania tego wkładu niepieniężnego.

- 4) Wyceny wartości majątku można dokonać przy wykorzystaniu wyników różnego rodzaju ekspertyz, w tym operatów rzeczoznawców majątkowych i protokołów specjalnych komisji oraz za pomocą innych materiałów, np. wykazów cen rynkowych uzyskiwanych z różnych źródeł lub rynków.
- 5) Wydatki poniesione na wycenę wkładu niepieniężnego są kwalifikowalne.
- 6) W przypadku świadczeń wykonywanych przez wolontariuszy, obowiązują następujące zasady:
 - a) wolontariusz musi być świadomy charakteru swojego udziału w realizacji projektu (tzn. świadomy nieodpłatnego udziału);
 - b) należy zdefiniować rodzaj wykonywanych przez wolontariusza świadczeń (określić jego stanowisko w projekcie); zadania wykonywane i wykazywane przez wolontariusza muszą być zgodne z tytułem jego świadczeń (stanowiska);
 - c) nie mogą być wykonywane jako wolontariat świadczenia wykonywane przez stałych pracowników zatrudnionych przy realizacji projektu;
 - d) wartość wkładu niepieniężnego, w przypadku świadczeń wykonywanych przez wolontariusza, określa się z uwzględnieniem ilości poświęconego czasu na ich wykonanie oraz średniej stawki godzinowej lub dziennej za dany rodzaj świadczeń (wycena nieodpłatnej dobrowolnej pracy musi uwzględniać wszystkie koszty, które zostałyby poniesione w przypadku jej odpłatnego wykonywania przez podmiot działający na zasadach rynkowych; wycena uwzględnia zatem koszt składek na ubezpieczenia społeczne oraz wszystkie pozostałe koszty wynikające z charakteru danego świadczenia; wycena wykonywanego świadczenia przez wolontariusza może być przedmiotem odrębnej kontroli i oceny).
- 7) W przypadku wniesienia przez Beneficjenta wkładu niepieniężnego do projektu, kwota dofinansowania nie może przekroczyć wartości całkowitych wydatków kwalifikowalnych, pomniejszonych o wartość wkładu niepieniężnego, zgodnie z art. 56 rozporządzenia Rady (WE) nr 1083/2006 z dnia 11 lipca 2006 r. ustanawiającego przepisy ogólne dotyczące Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego oraz Funduszu Spójności i uchylającego rozporządzenie (WE) nr 1260/1999 .

dofinansowanie z PO KL <= wydatki kwalifikowalne – wkład niepieniężny

4.11 Podrozdział 11 – Dodatki lub wynagrodzenia wypłacane przez stronę trzecią

- 1) Zgodnie z art. 11 ust. 3 rozporządzenia (WE) Parlamentu Europejskiego i Rady nr 1081/2006 z dnia 5 lipca 2006 r. w sprawie Europejskiego Funduszu Społecznego i uchylającego rozporządzenie (WE) nr 1784/1999, dodatki lub wynagrodzenia wypłacane przez stronę trzecią na rzecz uczestników danego projektu, np. wkład wnoszony przez pracodawcę w przypadku szkoleń dla przedsiębiorców w formie wynagrodzenia pracownika skierowanego na szkolenie i poświadczone Beneficjentowi są kwalifikowalne pod warunkiem, że zostały one poniesione zgodnie z przepisami krajowymi, z uwzględnieniem zasad wynikających z ustawy z dnia 29 września 1994 r. o rachunkowości.
- 2) Wysokość wkładu wynikającego z dodatków lub wynagrodzeń wypłacanych przez stronę trzecią na rzecz uczestników projektu w ramach PO KL musi wynikać z dokumentacji księgowej podmiotu wypłacającego i może podlegać kontroli. Wysokość wkładu powinna odnosić się wyłącznie do okresu, w którym uczestnik projektu uczestniczy we wsparciu, z zastrzeżeniem, iż za ten okres przysługuje mu jednocześnie dodatek lub wynagrodzenie.
- 3) Beneficjent realizujący projekt w ramach PO KL, w którym występuje powyższy wkład, rozlicza go w ramach projektu na podstawie oświadczenia składanego przez podmioty wypłacające, przy czym oświadczenie to powinno pozwalać na identyfikację poszczególnych uczestników projektu oraz wysokości wkładu w odniesieniu do każdego z nich.
- 4) W ramach dodatków lub wynagrodzeń wypłacanych przez stronę trzecią, wpłaty dokonywane przez stronę trzecią zgodnie z ustawą z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych na PFRON nie są wydatkiem kwalifikowalnym.

4.12 Podrozdział 12 – Zlecenie zadań merytorycznych

- 1) Wydatki związane ze zlecaniem zadań merytorycznych lub istotnej ich części w ramach projektu mogą stanowić wydatki kwalifikowalne pod warunkiem, że Beneficjent wskaże we wniosku o dofinansowanie projektu zadania, które zamierza zlecać innym podmiotom (wykonawcom) i wniosek w takiej formie zostanie zatwierdzony przez podmiot będący stroną umowy.

- 2) Zadania merytoryczne należy rozumieć jako działania zmierzające bezpośrednio do realizacji celu projektu (w szczególności wskazanych w podrozdziale 3.4). Zadań merytorycznych nie stanowią np. usługi cateringowe i hotelowe.

4.13 Podrozdział 13 – Cross-financing

- 1) Koszty kwalifikowalne w ramach PO KL są zgodne z przepisami wspólnotowymi odnoszącymi się do EFS. Niemniej jednak, Instytucja Zarządzająca PO KL dopuściła w PO KL możliwość poszerzenia katalogu wydatków współfinansowanych z EFS o koszty kwalifikowalne w ramach EFRR na zasadzie *cross-financingu*.
- 2) *Cross-financing* może dotyczyć wyłącznie takich kategorii wydatków, których poniesienie wynika z potrzeby realizacji danego projektu i stanowi logiczne uzupełnienie działań w ramach PO KL.
- 3) *Cross-financing* powinien być powiązany wprost z głównymi zadaniami realizowanymi w ramach danego projektu.
- 4) Wartość wydatków w ramach *cross-financingu* nie może stanowić więcej niż 10% wszystkich wydatków kwalifikowalnych stanowiących budżet projektu. W przypadku działań w ramach priorytetów dotyczących integracji społecznej, Instytucja Zarządzająca PO KL zwiększyła procentową wartość wydatków kwalifikowalnych na finansowanie *cross-financingu* w ramach projektu do 15%, zgodnie z art. 3 ust. 7 rozporządzenia (WE) Parlamentu Europejskiego i Rady nr 1081/2006 z dnia 5 lipca 2006 r. w sprawie Europejskiego Funduszu Społecznego i uchylającego rozporządzenie (WE) nr 1784/1999. Procentowy poziom *cross-financingu* ustalony dla projektów w ramach każdego Działania został wskazany w *Szczegółowym opisie Priorytetów PO KL*.
- 5) W przypadku gdy na poziomie Priorytetu PO KL zostanie stwierdzone zagrożenie przekroczenia limitu procentowego *cross-financingu* odpowiedniego dla danego Priorytetu, Instytucja Pośrednicząca może określić, np. w dokumentacji konkursowej, niższy dopuszczalny limit procentowy wydatków w ramach *cross-financingu* na poziomie projektu.
- 6) Poziom *cross-financingu* jest weryfikowany na etapie ubiegania się o środki w ramach PO KL. Beneficjent będzie zobowiązany do oszacowania kosztów *cross-financingu* w ramach projektu i wskazania ich w części wniosku o dofinansowanie projektu dotyczącej budżetu projektu. Koszty te podlegają weryfikacji przez odpowiednio Instytucję Zarządzającą, Instytucję Pośredniczącą lub Instytucję Wdrażającą (Instytucję Pośredniczącą II stopnia), w ramach której działa komisja oceny projektu lub inny organ wydający opinię w sprawie wniosków o dofinansowanie.

- 7) Rodzaje wydatków kwalifikowalnych w ramach wsparcia objętego *cross-financingiem* dotyczą przede wszystkim:
- a) zakupu oraz leasingu (finansowego i zwrotnego) pojazdów oraz mebli;
 - b) zakupu oraz leasingu (finansowego lub zwrotnego) sprzętu rozumianego jako: środki trwałe, z wyłączeniem pojazdów i mebli, których wartość początkowa jest wyższa od 10% kwoty określonej w przepisach podatkowych¹¹, uprawniającej do dokonania jednorazowego odpisu amortyzacyjnego;
 - c) dostosowywania budynków, pomieszczeń i miejsc pracy.
- Cross-financing* w ramach PO KL nie obejmuje budowy nowych budynków, dużych prac budowlanych, remontów budynków, a jedynie wykonywanie prac dostosowawczych związanych z realizowanymi projektami w ramach PO KL.
- 8) Wydatki ponoszone w ramach *cross-financingu* powinny zostać przeznaczone przede wszystkim na zapewnienie realizacji zasady równości szans, w szczególności w odniesieniu do potrzeb osób niepełnosprawnych.
- 9) Beneficjent jest zobowiązany do wykazania poziomu wydatków poniesionych w ramach *cross-financingu* we wniosku o płatność składanym w trakcie realizacji projektu. Rozwiązanie to pozwoli podmiotowi będącemu stroną umowy na monitorowanie poziomu *cross-financingu* w ramach zarówno pojedynczego projektu jak i całego priorytetu.
- 10) Wydatki ponoszone w ramach *cross-financingu* powyżej dopuszczalnej kwoty określonej w zatwierdzonym wniosku o dofinansowanie projektu są niekwalifikowane.

4.13.1 Sekcja 1 – Wydatki na zakup używanych środków trwałych

Zakup używanych środków trwałych jest kwalifikowalny przy łącznym spełnieniu wszystkich niżej wymienionych warunków:

- a) sprzedający środek trwały musi wystawić deklarację określającą jego pochodzenie;
- b) sprzedający środek trwały potwierdza w deklaracji, że w okresie ostatnich 7 lat używany środek trwały nie został zakupiony ze środków krajowych lub wspólnotowych;
- c) cena zakupionego środka trwałego używanego nie może przekraczać jego wartości rynkowej i musi być niższa niż koszt podobnego nowego sprzętu.

4.13.2 Sekcja 2 – Wydatki na leasing środków trwałych

- 1) W ramach *cross-financingu* do dofinansowania kwalifikują się następujące formy leasingu:

¹¹ Zgodnie z art. 22 d ust. 1 ustawy z dnia 26 lipca 1991 r. o podatku dochodowym od osób fizycznych oraz art. 16 d ust. 1 ustawy z dnia 15 lutego 1992 r. o podatku dochodowym od osób prawnych.

- a) leasing finansowy;
 - b) leasing zwrotny.
- 2) Pod pojęciem leasingu finansowego, zgodnie z MSSF, rozumie się taką umowę leasingu, w ramach której ryzyko oraz pożytki z tytułu posiadania przedmiotu leasingu przeniesione są na Beneficjenta. Oznacza to, że umowa leasingu skutkuje czasowym przekazaniem w użytkowanie określonego dobra, przy czym umowa leasingu zawiera „opcję nabycia” lub też przewiduje „minimalny okres leasingowy odpowiadający okresowi użytkowania” aktywów będących przedmiotem leasingu.
 - 3) W przypadku gdy przepisy prawa podatkowego przewidują dla umowy leasingu finansowego wystawienie jednej faktury w dniu zawarcia umowy, a refundacja następuje na rzecz leasingobiorcy, dowodem poniesienia wydatku jest harmonogram spłat wraz z informacją o płatnościach i wyciągiem bankowym.
 - 4) Istotą leasingu zwrotnego, zgodnie z MSSF, jest powiązanie umowy leasingu z poprzedzającą ją umową sprzedaży. Leasingobiorca sprzedaje posiadane aktywa firmie leasingowej (z zastrzeżeniem, że nie zostało ono zakupione ze środków publicznych) i równocześnie uzyskuje prawo do jego dalszego użytkowania, na warunkach ustalonych w umowie leasingu. Dzięki takiej operacji podmiot, który sprzedał dane aktywa leasingodawcy, nadal z niego korzysta, płacąc raty leasingowe związane z jego użytkowaniem.
 - 5) Raty leasingowe płacone przez leasingobiorcę w ramach leasingu zwrotnego są wydatkami kwalifikującymi się do dofinansowania. Dofinansowanie w ramach PO KL nie może posłużyć do ponownego nabycia danych aktywów.
 - 6) Kosztami niekwalifikowalnymi w przypadku leasingu są koszty związane z umową leasingu, w tym w szczególności:
 - a) podatek;
 - b) marża finansującego;
 - c) odsetki od refinansowania wydatków;
 - d) koszty ogólne;
 - e) opłaty ubezpieczeniowe.
 - 7) W przypadku, gdy okres obowiązywania umowy leasingu finansowego lub zwrotnego przekracza datę końcową rozliczenia płatności pomocy wspólnotowej, kwalifikowalne są wyłącznie koszty leasingobiorcy, które zostały faktycznie poniesione do momentu zakończenia realizacji projektu wskazanego w umowie o dofinansowanie.

5 Rozdział 5 – Przepisy odrębne

5.1 Podrozdział 1 – Działania finansowane z Funduszu Pracy

- 1) W przypadku działań realizowanych w ramach PO KL i finansowanych z Funduszu Pracy kwalifikowalność wydatków jest rozpatrywana na podstawie przepisów krajowych określających zasady wydatkowania środków z tego funduszu, tj. o ustawę z dnia 20 kwietnia 2004 r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy (Dz. U. z 2008 r. Nr 69, poz. 415, z późn. zm.).
- 2) W ramach projektu PO KL finansowanego z Funduszu Pracy, wydatki są kwalifikowalne o ile są zawarte w katalogu wydatków, o których mowa w art. 108 ust. 1 ustawy z dnia 20 kwietnia 2004 r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy.

5.2 Podrozdział 2 – Działania finansowane z PFRON

W przypadku działań finansowanych z PFRON, kwalifikowalność wydatków jest rozpatrywana na podstawie przepisów krajowych określających zasady wydatkowania środków z tego funduszu, tj. o ustawę z 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych.

5.3 Podrozdział 3 – Pomoc publiczna

- 1) W przypadku projektów objętych zasadami pomocy publicznej w rozumieniu art. 87 ust. 1 Traktatu ustanawiającego Wspólnotę Europejską lub pomocy *de minimis*, mogą obowiązywać inne niż określone w Wytycznych zasady dotyczące kwalifikowania wydatków, wynikające z programu pomocy publicznej. W związku z powyższym, w przypadku gdy pokrycie wydatku środkami przeznaczonymi na realizację PO KL stanowi pomoc publiczną, wydatek uznany może być za kwalifikowalny, jeśli spełnia równocześnie:
 - a) wszystkie dotyczące go warunki określone w Wytycznych, oraz
 - b) wszystkie dotyczące go warunki określone w odpowiednim programie pomocowym.
- 2) W ramach PO KL przewidziano do realizacji szereg form wsparcia zawierających elementy wiążące się z udzielaniem pomocy publicznej, tj. m.in.:
 - a) zatrudnienie subsydiowane, czyli pokrywanie części wydatków przedsiębiorcom zatrudniającym osoby bezrobotne;
 - b) przyznawanie dotacji na podjęcie własnej działalności gospodarczej;
 - c) szkolenia dla przedsiębiorców i ich pracowników;
 - d) doradztwo dla mikro, małych i średnich przedsiębiorstw;

- e) rekompensata z tytułu dodatkowych wydatków ponoszonych w związku z zatrudnianiem osób niepełnosprawnych oraz przystosowanie stanowisk pracy do potrzeb osób niepełnosprawnych;
 - f) tymczasowe zatrudnienie wysoko wykwalifikowanego personelu.
- 3) Pomoc publiczna w ramach PO KL jest udzielana zgodnie z następującymi rozporządzeniami wspólnotowymi:
- a) rozporządzeniem Komisji (WE) nr 800/2008 z dnia 6 sierpnia 2008 r. uznającym niektóre rodzaje pomocy za zgodne ze wspólnym rynkiem w zastosowaniu art. 87 i 88 Traktatu (ogólne rozporządzenie w sprawie wyłączeń blokowych) (Dz. Urz. UE L 214 z 9.08.2008, str. 3),
 - b) rozporządzeniem Komisji (WE) nr 1998/2006 z dnia 15 grudnia 2006 r. w sprawie stosowania art. 87 i 88 Traktatu do pomocy *de minimis* (Dz. Urz. UE L 379 z 28.12. 2006, str. 5).
- 4) W ramach PO KL pomoc publiczna jest udzielana na podstawie trzech typów programów pomocowych:
- a) odpowiednich rozporządzeń wykonawczych wydanych do:
 - i. ustawy z dnia 20 kwietnia 2004 r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy – w przypadku projektów współfinansowanych ze środków Funduszu Pracy, tj.:
 - rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 7 stycznia 2009 r. w sprawie organizowania prac interwencyjnych i robót publicznych oraz jednorazowej refundacji kosztów z tytułu opłaconych składek na ubezpieczenie społeczne (Dz. U. Nr 5, poz. 25);
 - rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 17 kwietnia 2009 r. w sprawie dokonywania refundacji ze środków Funduszu Pracy kosztów wyposażenia lub doposażenia stanowiska pracy dla skierowanego bezrobotnego, przyznawania bezrobotnemu środków na podjęcie działalności gospodarczej oraz form zabezpieczenia zwrotu otrzymanych środków (Dz. U. Nr 62, poz. 512);
 - ii. ustawy z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych – w przypadku projektów współfinansowanych ze środków PFRON, tj. rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 17 października 2007 r. w sprawie zwrotu kosztów wyposażenia stanowiska pracy osoby niepełnosprawnej (Dz. U. Nr 194, poz. 1404, z późn. zm.);

- b) programu pomocowego wydanego na podstawie art. 21 ust. 3 ustawy z dnia 6 grudnia 2006 r. o zasadach prowadzenia polityki rozwoju, tj.:
- i. rozporządzenia Ministra Rozwoju Regionalnego z dnia 6 maja 2008 r. w sprawie udzielania pomocy publicznej w ramach Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki (Dz. U. Nr 90, poz. 557 i Nr 224, poz. 1484);
 - ii. rozporządzenia Ministra Rozwoju Regionalnego w sprawie udzielania ograniczonej kwoty pomocy zgodnej ze wspólnym rynkiem w ramach Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki¹²;
 - iii. rozporządzenia Ministra Rozwoju Regionalnego w sprawie udzielania pomocy dla przedsiębiorców zagrożonych w ramach Priorytetu II Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki¹³;
- c) programu pomocowego wydanego na podstawie art. 6b ust. 10 ustawy z dnia 9 listopada 2000 r. o utworzeniu Polskiej Agencji Rozwoju Przedsiębiorczości (Dz. U. z 2007 r. Nr 42, poz. 275, z późn. zm.), tj. rozporządzenia Ministra Rozwoju Regionalnego z dnia 20 czerwca 2008 r. w sprawie udzielania przez Polską Agencję Rozwoju Przedsiębiorczości pomocy finansowej w ramach Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki (Dz. U. Nr 111, poz. 710 i Nr 228, poz. 1517).

¹² Udzielanie pomocy publicznej na podstawie rozporządzenia będzie możliwe od dnia jego wejścia w życie.

¹³ Udzielanie pomocy publicznej na podstawie rozporządzenia będzie możliwe od dnia jego wejścia w życie.